

# ПАМ'ЯТІ ІВАНА ОПАНАСОВИЧА КОЛОМІЙЦЯ

До 115-річчя від дні народження І.О. Коломійця (1902–?)



Коломієць І. О.

Видатний науковець Уманського с.-г. інституту (нині Уманський національний університет садівництва) Іван Опанасович Коломієць увійшов у історію закладу як вчений-ботанік, автор фундаментальних праць із фізіології рослин, рослинництва, рільництва та плідництва. Його наукові доробки не втратили своєї актуальності та наукової цінності і багатьом дослідникам нашого часу послужили плідним джерелом у розвитку аграрної науки, зокрема садівництва.

Народився 26 листопада 1902 року в с. Ємчиха Миронівського р-ну Київської області в сім'ї селян-бідняків.

Навчання Івана Опанасовича пройшло в сільській двохкласній школі (1910-1916 рр.). Після закінчення школи він поступив до Волинсько-Мехеринецького с.-г. училища (1917-1919 рр.). Потім продовжив своє навчання в Маслівському агротехнікумі Київської обл. (1920-1922 рр.). Закінчивши навчання у агротехнікумі розпочав свій трудовий шлях (1922-1924 рр.) практикантом на Миронівській селекційній станції, а згодом – техніком відділу зернових культур. У 1924-1926 рр. був призваний до армії, а після демобілізації (1926-1930 рр.) він навчався на факультеті селекції в Маслівському інституті селекції і насінництва, а після його закінчення отримав диплом агронома-насінневода. У 1930 році І.О. Коломієць вступив до

аспірантури Українського інституту рослинництва м. Харкова за спеціальністю "Фізіологія рослин". Науковий керівник – академік Володимир Мико-лайович Любименко.

І.О. Коломієць закінчив аспірантуру достроково (1932 р.), представивши до захисту дисертаційну роботу на тему: "В'янення у різних сортів ячменю та дослід фізіологічної характеристики їх посухостійкості". Після закінчення аспірантури він продовжив працювати в інституті старшим науковим співробітником. В жовтні 1932 р. він вступив до аспірантури на основне відділення до АН СРСР (м. Ленінград) за спеціальністю "Фізіологія рослин". Свої наукові дослідження з водного режиму і посухостійкості різних сортів пшениці Іван Опанасович проводив під керівництвом академіка Андрія Олександровича Ріхтера. Результати досліджень ним було висвітлено у наукових працях лабораторії біохімії і фізіології рослин та доповідях АН СРСР.

У 1934 р. Іван Опанасович працював у Київському с.-г. інституті Всесоюзної АН та по клопотанню його було відраджено до Інституту ботаніки ВУАН, де працював старшим науковим співробітником у відділі фізіології рослин (1934-1935 рр.).

У 1935 р. І.О. Коломієць було репресовано, але він отримав виправданий вирок.

Наступний етап біографії І.О. Коломієця пов'язаний з викладацькою діяльністю. З вересня 1936 р. він працював у Черкаському педагогічному інституті спочатку доцентом, а потім і завідувачем кафедри ботаніки.

У травні 1938 р. Харківським державним інститутом І.О. Коломієць було присуджено науковий ступінь кандидата біологічних наук, а в 1939 р. Вищою атестаційною комісією – вчене звання доцента кафедри ботаніки.

Іван Опанасович розпочав працювати в Українському НДІ садівництва на посаді завідувача лабораторії фізіології рослин (1939-1941 рр.), а за сумісництвом доцентом Уманського с.-г. інституту кафедри фізіології та мікробіології (1940-1941 рр.).

В травні 1941 р. його було призвано в армію до м. Чернівці для проходження лагерних зборів. У липні цього ж року, в зв'язку з початком війни, був направлений в ряди діючої армії і до кінця війни знаходився на фронті на посаді военкома, а потім заступника командира військової частини в окремих частинах зв'язку. Після закінчення війни залишений був на рік в групі військ в Німеччині, а у квітні 1946 р. демобілізовано.

Іван Опанасович Коломієць у травні 1946 року повернувся на роботу в Український НДІ садівництва на посаду завідувача лабораторії фізіології рослин. Також продовжував працювати за сумісництвом у Київському державному педагогічному інституті на посаді завідувача кафедри природознавства та викладати курс ботаніки (з вересня 1946 по серпень 1951 рр.). За час роботи він брав активну участь у проведенні державних іспитів студентів-випускників, як голова державної комісії.

Науковий напрям роботи І.О. Коломієця за період 1946-1963 рр. було спрямовано на вивчення анатомії і фізіології генеративних органів у плодів рослин, причини періодичності плодоношення яблуні, фізіологічної дії обрізки дерев, розроблення агрозаходів з усуненням періодичності плодоношення. Розробки лягли в основу теоретичних узагальнень і практичних рекомендацій. Комітетом зі справ відкриттів і винаходів йому було видано відповідні авторські свідоцтва.

18 травня 1956 р. І.О. Коломієць в раді інституту фізіології рослин ім. К.А. Тимірязєва АН СРСР захистив докторську дисертацію на тему: "Біологія розвитку генеративних органів і періодичність плодоношення яблуні". 29 травня 1958 р. рішенням Вищої атестаційної комісії йому присуджено науковий ступінь доктора біологічних наук, 22 липня 1959 р. – вчене звання професора за спеціальністю "Фізіологія рослин".

У 1962 р. професора І.О. Коломієця було обрано за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР, а згодом на посаду завідувача відділу фізіології і біохімії рослин (1963 р.).

У цей період роботи І.О. Коломієць з колективом наукових співробітників відділу, працював над вирішенням двох досить важливих питань: фізіологічних особливостей онтогенезу деревних рослин у зв'язку з їх адаптацією до нових умов та фізіологічних основ підвищення зимостійкості акліматизованих рослин. Так, з розділу даної тематики дослідження завершилися результатами деяких закономірностей генеративного розвитку рослин південних плодів порід і встановленням фізіологічних причин слабкої придатності їх до нових більш суворих умов зимування. На основі цього запропоновано новий спосіб вирощування сіянців з метою підвищення їх зимостійкості при акліматизації.

Професор Іван Опанасович Коломієць отримав результати досліджень висвітлив у понад 75 наукових працях та в доповідях на конференціях: "Ріст та розвиток рослин" (м. Вільнюс, 1963), наукових нарадах Ботанічних садів (м. Москва, 1964, м. Київ, 1965), а також на зустрічах зі спеціалістами у колгоспах і радгоспах.

У вересні 1966 р. І.О. Коломієць перейшов працювати до Уманського с.-г. інституту на посаду професора кафедри ботаніки.

Під керівництвом професора І.О. Коломієця в інституті проводилися роботи з омолодження дерев і розроблялися заходи щодо подолання періодичності плодоношення яблуневих садів.

Колектив УСГІ його характеризував як висококваліфікованого спеціаліста-ботаніка, педагога, енергійного наукового співробітника. За короткий період часу він організував науково-дослідну роботу на кафедрі з широким залученням до неї студентів. Він керував науковими темами, які проводилися спільно з кафедрою плідництва та з участю працівників радгоспу. В колективі І.О. Коло-

---

мієць користувався заслуженим авторитетом і повагою серед колег та студентів.

Поряд з педагогічною та науковою діяльністю він брав активну участь в суспільній роботі інституту, виступав на наукових семінарах з лекціями, ботанічному гуртку та с.-г. нарадах у колгоспах і радгоспах.

Подальший його науковий шлях (1967-1972 рр.) продовжився на кафедрі ботаніки Білоцерківського с.-г. інституту Київської області.

Дата смерті професора І.О. Коломійця не відома.

*Підготовлено:*

**Т.В. Мамчур**, кандидат с.-г. наук, доцент Уманського національного університету садівництва

**М.І. Парубок**, кандидат с.-г. наук, доцент Уманського національного університету садівництва

**О.В. Свистун**, завідувач музею Уманського національного університету садівництва